

Svenska Bankföreningen

REMISSYTTRANDE

2008-12-29

Finansdepartementet

103 33 STOCKHOLM

GENOMFÖRANDE AV BETALTJÄNSTDIREKTIVET (2007/64/EG)

Sammanfattning av Bankföreningens synpunkter

- Bankföreningen tillstyrker att förslagen i Finansinspektionens promemoria i sina huvuddrag läggs till grund för lagstiftning. Föreningen har dock ett flertal synpunkter i sak liksom redaktionella synpunkter på den föreslagna författningstexten och författningsmotiveringarna.
- Bankföreningen tillstyrker att direktivet genomförs i två separata lagar, dels en lag om betalningsinstitut, dels en lag om betaltjänster.
- Föreningen avstyrker att lagen om betaltjänster i vissa avseenden ska utvidgas till att omfatta även betalningar till eller från ett land *utanför* EU/EES eller *andra valutor än euro och EES-ländernas valutor*, så kallade "one-leg".
- Bankföreningen tillstyrker förslaget i promemorian att undantagsmöjligheten i artikel 30.2 att likställa så kallade mikroföretag med konsumenter inte ska utnyttjas.
- Det måste säkerställas att institutens rutiner vid betalningar med framtida fastställd utbetalningsdag såsom t.ex. lön, pension eller studiestöd, som är av samhällsviktig karaktär, kan fortsätta att fungera med oförändrade rutiner, även efter genomförandet av lagstiftningen.
- Definitionen av "betalkonto" måste klargöras bättre eftersom den har en avgörande betydelse för hur lagen ska tillämpas. En oklarhet är vidare om informationskraven rörande "räntan" gäller den ränta som *utgår på kontot* eller ränta i *samband med betal-*

ningstransaktionen. Enligt föreningens uppfattning måste den sistnämnda tolkningen gälla.

- I Sverige används en modell för autogirobetalningar där avtalet om autogiro ingår mellan betalningsmottagaren och betalningsmottagarens bank. Det är därför inte sannolikt att instituten hinner genomföra den utredning som krävs inom den korta tid för skyndsam kontroll som anges i promemorian.
- Justitiedepartementets utredning rörande artikel 61 i direktivet har *ännu inte offentliggjorts* och remitterats till Bankföreningen. Föreningen förbehåller sig därför, då artikel 61 i hög grad påverkar andra bestämmelser i lagen om betaltjänster, rätten att senare få lämna kompletterande synpunkter på lagens utformning.
- Föreningen anser att lagen om betaltjänster måste tillföras en övergångsbestämmelse som möjliggör fortsatt giltighet för redan ingångna ramavtal med företag om betaltjänster samt att regeringen bör tillfoga ett klargörande uttalande i propositionen att redan ingångna autogiroavtal gällande.

Nationella särlösningar

Bankföreningen framförde tidigt under Finansinspektionens utredningsarbete att det är angeläget att Sverige utnyttjar så få nationella särlösningar som möjligt. Detta för att en verklig europeisk betalningsmarknad skulle uppnås. Ju fler medlemsstater som utnyttjar de olika särregleringsmöjligheterna desto svårare blir det att åstadkomma en marknad där de legala förutsättningarna för betalningar är tydliga för såväl institut som kunder. Det måste understrykas att direktivet är ett *fullharmoniseringsdirektiv*, vilket innebär att medlemsstaterna inte får införa eller bibehålla bestämmelser som avviker från direktivets. Olikheter i implementeringen kan därför skapa såväl problem vid informationsgivningen till kunderna som svåra tolkningsproblem för instituten. Särskilt besvärande blir sådana olikheter för de institut, och deras kunder, som bedriver verksamhet i flera medlemsstater. Föreningen kan konstatera att de utkast till lagstiftning för genomförande av direktivet som hittills presenterats i olika medlemsländer tyder på att ett flertal avser att i olika hög grad utnyttja de särregleringslösningar som direktivet medger. Detta är ytterst olyckligt. Föreningens grundinställning gäller alltså fortfarande, dvs. att så få särregleringar som möjligt ska utnyttjas i svensk lagstiftning. Föreningen kommenterar nedan närmare vissa av de särlösningar som föreslås i Finansinspektionens promemoria.

Allmänna synpunkter

Som Bankföreningen ovan framhållit är direktivet ett så kallat *fullharmoniseringsdirektiv*. Det är därför av yttersta vikt att implementeringen av direktivet blir så likartad som möjligt inom EU/EES-området. För att så långt som möjligt säkerställa detta har Kommissionen etablerat en tolkningsgrupp, PSD Transposition Group (PSDTG), i vilken företrädare för de olika medlemsstaternas lagstiftande organ deltar. Föreningen har noga följt detta arbete samt tagit del av de tolkningsbesked som kommissionen hittills har publicerat på den blogg som skapades tidigt under våren. Arbetet i PSDTG liksom publicering av nya svar på bloggen har gjorts löpande ända sedan inspektionen avlämnade sin promemoria den 31 juli. PSDTG kommer enligt uppgift att fortsätta sitt arbete även under 2009 och det har satts ut sammanträdestider ända fram till preliminärt september. Det är samtidigt angeläget att lagstiftningen så tidigt som möjligt kan beslutas av riksdagen under våren 2009 då stora datainvesteringar måste göras i instituten för att anpassa verksamheten till de nya kraven och då de måste ta fram nya avtalsvillkor m.m. Föreningen kommer nedan att hänvisa till de ställningsstaganden som enligt föreningens uppfattning bör påverka de förslag som lagts fram i Finansinspektionens promemoria.

Direktivet eller lagförslaget tar tyvärr inte hänsyn till hur olika betalningssystem är uppbyggda i praktiken. Detta leder till en oklarhet om hur reglerna inverkar på respektive betalningssystem. Särskilt för kortbetalningar är många av artiklarna i direktivet svårtolkade, vilket innebär en uppenbar risk för att anpassningarna till detta blir olikartade såväl mellan olika länder som mellan olika aktörer på marknaden. För att skapa en legal säkerhet för såväl befintliga som tillkommande leverantörer av kortbetalningstjänster, anser Bankföreningen att det krävs ytterligare förtydligande kommentarer till flera bestämmelser i lagen om betaltjänster, BTL. Föreningen återkommer till denna fråga under detaljsynpunkter nedan.

I promemorian läggs fram förslag att direktivet ska genomföras i två separata lagar, dels en lag om betalningsinstitut, dels en lag om betaltjänster. I direktivet behandlas i Titel II utslutande reglerna för de nya så kallade "Betalningsinstituten" (med undantag för artikel 28 som berör tillträde till betalsystem). I Finansinspektionens promemoria föreslås att bestämmelserna i Titel II bryts ut och läggs i en särskild lag om betalningsinstitut. För att bryta ut denna Titel och lägga dess bestämmelser i en särskild lag talar att det rör sig om särskilda regler för

en ny kategori av betaltjänstleverantörer. En nackdel med denna ordning är dock att det blir vanskligare att överblicka direktivet och hur det genomförs i svensk lagstiftning. Vidare försvåras jämförelsen med hur andra medlemsstater valt att implementera direktivet. En stor del av definitionerna i de två lagarna är vidare likalydande. Föreningen noterar dock att direktivet innehåller 30 definitioner medan lagen om betalningsinstitut och BTL innehåller 15 resp. 19 definitioner. T.ex. skiljer sig definitionen av betalkonto åt mellan dessa lagar. Detta är olyckligt och förvirrande samt ägnat att försvåra tolkningen av lagarna. Under utredningstiden förordade föreningen att direktivet skulle genomföras i en sammanhållen lag, men efter en avvägning av för- och nackdelar med den föreslagna ordningen vill Bankföreningen nu inte motsätta sig att direktivet genomförs i två separata lagar.

Föreningen har nedan ett antal synpunkter på det lagförslag som lagts fram i inspektionens promemoria. Föreningen har valt att i det följande utgå ifrån varje artikel i direktivet istället för kapitelindelningen i den föreslagna lagen om betalningsinstitut och BTL. Detta för att dels understryka det faktum att det är fråga om ett fullharmoniseringsdirektiv, dels för att jämförelse lättare kan göras med andra medlemsstater som valt att implementera direktivet i en sammanhållen lagstiftning. Föreningen kommer dock i det följande under respektive avsnitt även att hänvisa till vilka motsvarande bestämmelser som är aktuella i lagen om betalningsinstitut eller BTL.

Direktivets räckvidd (Avsnitt 6.3.2., 1 kap. 2 § BTL) - s.k. one-leg

Bankföreningen avstyrker förslaget i promemorian att direktivets räckvidd ska utsträckas till att gälla betalningar även till eller från ett land *utanför* EU/EES eller *andra valutor än euro och EES-ländernas valutor*, så kallade "one-leg". Skälen härtill är flera. Ett uppenbart skäl emot denna enligt föreningen omotiverade utvidgning är att det i direktivet redan finns en bestämmelse om översyn av direktivet (artikel 87). Nyssnämnda artikel stadgar att senast den 1 november 2012 ska Kommissionen överlämna en rapport till Europaparlamentet, rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén och Europeiska centralbanken om genomförandet och resultatet av direktivet, särskilt ifråga om "eventuella behov av att utvidga direktivets tillämpningsområde till betalningstransaktioner i alla valutor och där endast en av betaltjänstleverantörerna är belägna i gemenskapen".

Det är därför olämpligt att lagstifta om en sådan utvidgad ordning tre år *före* det att en utvärdering enligt direktivet ska företas. En sådan översyn kan ju dessutom komma att visa att det av olika skäl inte är lämpligt att utvidga direktivets tillämpningsområde. Föreningens nyssnämnda inställning påverkas inte heller av det faktum att ett antal andra medlemsstater deklarerat i PSDTG att de avser att – visserligen i olika omfattning – lagstifta kring ”one-leg”. En felsyn i en fråga blir inte mera rätt endast för att andra följer samma högst tveksamma väg. Föreningen delar därför inte bedömningen som görs i promemorian att intresset av konsumentskydd är viktigare än att söka undvika de uppenbara problem som kommer att uppstå kring t.ex. korttransaktioner mot bakgrund av de globala regelverken. Vidare anser föreningen att krav på likabehandling av de betalningar som omfattas av direktivet och ”one-leg” snarast riskerar att bli vilseledande för konsumenterna eftersom den grund i regelverk och infrastruktur som byggts upp för betalningar inom EU/EES helt saknas utanför detta område. Under många år har harmoniseringen av gränsöverskridande betalningar inom EU/EES byggts upp bl.a. via direktivet 97/5, förordningen 2560/2001 och inte minst genom marknadens utveckling av SEPA. För ”one-leg” transaktioner saknas dessa förutsättningar för harmonisering helt.

Den direkta bakgrunden till förslaget att utvidga direktivets tillämpningsområde till ”one-leg” står att finna i kommissionens dokument ”Territorial scope – Article 2(1) and (2)” från den 17 mars 2008. I dokumentet förtecknar kommissionen ett flertal artiklar som enligt den kan vara föremål för en utvidgning på basis av ”best-practice”. Med stöd av detta dokument har några medlemsstater sedermera lagt fram förslag om en utvidgning av direktivets tillämpningsområde. Föreningen anser dock att den analys som görs i dokumentet – och promemorian från Finansinspektionen – är alltför översiktlig för att kunna läggas till grund för en sådan långtgående lagstiftning. Det saknas enligt föreningen en underbyggd argumentation i promemorian varför konsumentskyddet skulle motivera en utvidgning av lagen på sätt nu föreslås. En mycket djupare och mera grundläggande analys måste därför först företas, vilket lämpligen bör ske sedan erfarenheter vunnits under några år efter direktivets genomförande i varje medlemsstat.

I promemorian redogörs heller inte för de problem som exempelvis kommer att uppstå kring att uppfylla informationskraven i 2 kap. 4 § punkterna 2-4 BTL. Det torde i praktiken vara svårt eller nästan omöjligt att informera kunderna om vilken maximal genomförandetid som

kan komma att gälla för transaktioner i alla valutor till samtliga länder. Detta om inte helt ”meningslösa” uppgifter om genomförandetid anges. Det som en betaltjänstleverantör med relativt stor säkerhet kan ange är när betalningen är framme hos aktuellt förmedlande institut (korrespondentbank). Förslaget kan också komma att riskera att det blir dyrare för kunderna att genomföra betalningar till länder utanför EES. Till följd av 2 kap. 7 § och 9 § BTL skulle dessutom betaltjänstleverantören bli tvungen att meddela eventuella ändringar i villkoren, rörande t.ex. maximal genomförandetid och avgifter, tillämpbara på global nivå (alla valutor och alla länder), minst två månader innan de ska börja tillämpas. Det säger sig självt att detta krav är orealistiskt. Enligt 2 kap. 11 § BTL ska betaltjänstleverantören vid en enskild betalningstransaktion vidare lämna information, om betalaren begär det, om maximal genomförandetid och de avgifter som betalaren ska betala och, i tillämpliga fall, en specificering av dessa avgifter. Dessa uppgifter är vid en ”one-leg” sällan kända av institutet. Förslaget medför också den udda situationen att endast det ”ena benet” – innanför EU/EES – skulle bli författningsreglerat genom BTL medan regleringen för det andra benet är helt okänd.

Ett ytterligare problem som redan nu kan förutses är tillämpningen av 4 kap. 7 § BTL om återbetalning av en icke godkänd betalningstransaktion. Utredningar som rör andra världsdelar tar givetvis längre tid, och lyder t.ex. beträffande kontokort under andra globala regelverk, vilka skiljer sig från regelverken i den europeiska regionen (se vidare nedan beträffande artikel 60). SEPA Cards Framework sätter dessutom ramar för korthanteringen i Europa som inte alltid gäller i övriga världen (EMV-standard och andra säkerhetslösningar).

Ökning av den administrativa bördan

En utvidgning av BTL till ”one-leg” transaktioner på förslaget sätt står slutligen också i skarp kontrast till regeringens beslut att minska den administrativa bördan för företagen med 25 % fram till hösten 2010. Enligt regeringens handlingsplan för regelförenklingsarbetet är målet ”att företagens administrativa kostnader för samtliga statliga regelverk ska minska med minst 25 procent till hösten 2010”. Vidare är regeringens syfte ”att regelförenklingsarbetet ska leda till en märkbar förändring i företagens vardag”. Regeringen har också klart uttalat att s.k. goldplating inte ska förekomma vid implementering av EU-direktiv. Det föreliggande förslaget till ny lagstiftning i denna del kommer istället att leda till en märkbar fördyring för institutet och en ökning av den administrativa bördan. För att uppnå målet med en minskning av

den administrativa bördan måste självfallet utgångspunkten vara att minska bördan för företagen vid ny lagstiftning. I annat fall kommer målet om 25 % minskning av den administrativa bördan aldrig att uppnås!

Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrker Bankföreningen att BTL ska utvidgas till "one-leg" transaktioner.

Detaljsynpunkter på lagförslagen

Artikel 4 i PSD (1 kap. 6 § 3 BTL) - definition av betalkonto

Definitionen av "betalkonto" är helt avgörande för direktivets och BTL:s kommande tillämpning. Avgränsningen i BTL och i författningskommentaren är tyvärr inte tillräcklig klargörande i detta avseende. Instituterna måste i förväg kunna avgöra (och till kunderna ange) vilka av de kontoslag som de har i sitt sortiment som omfattas och vilka som inte omfattas av BTL.

Definitionen i BTL lyder nu "Ett konto *som används* för genomförande av betalningstransaktioner". Detta innebär att inget konto är ett "Betalkonto" förrän det faktiskt har använts för en betalningstransaktion. En bättre definition med hänsyn till behovet av klarhet och stringens i tillämpningen borde vara "Ett konto som är *avsett* för genomförande av betalningstransaktioner".

Det bör också påpekas att diskussioner kring definitionen av betalkonto förs intensivt i andra medlemsstater. Definitionen kan också komma att påverkas av senare ställningstaganden i PSDTG. Härutöver kan även frågor (och svar) på kommissionens blogg komma att förändra bilden. Föreningen anser att det är mycket angeläget att definitionen av betalkonto blir densamma eller i vart fall så likartad som möjligt jämfört med övriga medlemsstaters definition. De svenska instituten riskerar annars att drabbas av ökade kostnader och därmed att hamna i ett sämre konkurrensläge.

Frågan om definitionen av betalkonto beror även på om artikel 42 och 44 i direktivet (2 kap. 7 § och 9 § BTL) kan anses vara tillämpliga avseende hanteringen av "räntan", se vidare avsnit-

tet Artikel 42 och 44 i direktivet (2 kap. 7 § och 9 § BTL) - räntesats på betalkonton resp. betalningstransaktioner nedan.

Artikel 4 och 30 i direktivet - mikroföretagsbegreppet

Bankföreningen tillstyrker förslaget i promemorian att undantagsmöjligheten i artikel 30.2 att likställa s.k. mikroföretag med konsumenter inte ska utnyttjas i svensk lagstiftning. Föreningen delar helt de synpunkter som framförs i promemorian i avsnitten 6.5.4.1 och 6.6.3.1 (sid. 77 och 83) om de problem som skulle uppstå om mikroföretag skulle jämföras med konsumenter. Föreningen ser i likhet med utredningen inga beaktansvärda skäl för att göra en sådan utvidgning av tillämpningsområdet för direktivet.

Artikel 9.4 i direktivet (3 kap. 7 § lagen om betalningsinstitut) – skydds krav för betalningsinstitut

Enligt denna artikel kan varje medlemsstat välja att begränsa skydds kraven till att omfatta medel som överstiger 600 euro per betaltjänstanvändare. Denna särregleringsmöjlighet har utnyttjats i förslaget, men beloppet är istället satt till 300 euro. Enligt promemorian bedöms 600 euro vara ett för högt belopp för svenska förhållanden samtidigt, som ett alltför lågt satt belopp skulle kunna ”hämma marknadsutvecklingen för de företag som erbjuder betaltjänster på lägre belopp”. Därför föreslås istället ett gränsvärde på 300 euro. Bankföreningen anser att analysen i denna del är otillräcklig och skälen för ett utnyttjande är inte övertygande. Vikten av att upprätthålla förtroende för betalningsinstituten och skyddet för kunderna talar för att inte begränsa skydds kraven. Risken är annars att kunderna inte noterar att skydds nivåerna är olika mellan olika typer av betalningsleverantörer. Föreningen anser därför att argumenten i promemorian inte motiverar ett utnyttjande av denna särregleringsmöjlighet.

Artikel 26.1 i direktivet (2 kap. 7-9 §§ lagen om betalningsinstitut) – möjlighet till undantag för krav på tillståndsplikt

Enligt denna artikel kan medlemsstaterna undanta betalningsinstitut från tillståndsplikt om genomsnittet av de totala betalningstransaktionerna för institutet under de föregående 12 månaderna understiger 3 miljoner euro per månad. I promemorian föreslås att detta undantag ska

utnyttjas i svensk lagstiftning. Vid en bedömning av om detta undantag ska utnyttjas sägs i promemorian (sid. 58) bl.a. att det är fråga om en avvägning mellan å ena sidan betaltjänstleverantörer med en ”begränsad omsättning” och å den andra den ökning av den administrativa bördan som skulle bli följden av en tillståndsplikt.

Föreningen anser att det trots allt är fråga om väsentliga omsättningstal (12 x 3 miljoner euro = 375 miljoner SEK på årsbasis) varför det inte är motiverat att genomföra denna särreglering. Införande av undantagsmöjligheten medför alltså att aktörer av betydande storlek kommer att vara undantagna från en rad bestämmelser som gäller för övriga aktörer. Det blir konkurrens på olika villkor. Även skyddet för konsumenterna talar för att denna undantagsmöjlighet inte ska utnyttjas. Bankföreningen avstyrker därför förslaget.

Artikel 26.4 i direktivet – möjlighet till undantag för krav på tillståndsplikt

Bankföreningen har ovan understrukt att så få undantagsmöjligheter som möjligt ska utnyttjas i svensk lagstiftning. Detta har också varit föreningens utgångspunkt vid dess avstyrkande av att särregleringsmöjligheterna i artikel 9.4 och artikel 26.1 ska utnyttjas. I promemorian läggs dock inte fram förslag om att särregleringsmöjligheten i artikel 26.4, som föreskriver att alla fysiska eller juridiska personer som är registrerade endast får delta i vissa verksamheter som förtecknas i artikel 16, ska utnyttjas. Om regeringen väljer att utnyttja undantagsmöjligheten i artikel 26.1 – trots vad föreningen ovan framför – anser föreningen dock att det är befogat att begränsa verksamheten för betalningsinstitutet på sätt som möjliggörs i artikel 26.4.

Artikel 30.3 i direktivet – förhållandet till Konsumentkreditdirektivet (87/102/EEG)

Enligt artikel 30.3 i direktivet ska detta inte ”påverka nationella åtgärder om genomförande av direktiv 87/102/EEG” och heller inte ”nationell lagstiftning om sådana aspekter av villkoren för beviljande av konsumentkrediter som inte harmoniseras genom detta direktiv...”. Motsvarande bestämmelse gäller för betalningsinstitutet enligt artikel 16.5. Enligt Bankföreningens uppfattning klarläggs härigenom att bestämmelserna i konsumentkreditlagen (genomförandet av direktiv 87/102/EEG) *gäller före* bestämmelserna i direktivet och den kommande BTL.

Eller annorlunda uttryckt; villkoren om ränte- och avgiftsändringar i konsumentkreditlagen tar över de bestämmelser om exempelvis information och villkor om betalkonto som föreslås i

BTL. I promemorian tas överhuvud inte ställning till innebörden av denna artikel i direktivet och hur konsumentkreditdirektivets bestämmelser förhåller sig till betaltjänstdirektivet och BTL. I parallelluppställningen i bilaga 3 i promemorian sägs nu beträffande artikel 30.3 endast att artikeln [ska] ”Beaktas inom ramen för utredningen”. Vad som härigenom menas är inte helt klart. Enligt föreningen är det mycket viktigt för instituten att otvetydigt få fastställt vad som gäller i detta avseende. Det bör därför i den kommande propositionen framgå att bestämmelserna i konsumentkreditlagen gäller före bestämmelserna i BTL.

Artikel 42 och 44 i direktivet (2 kap. 7 § och 9 § BTL) - räntesats på betalkonton resp. betalningstransaktioner

Enligt artikel 42, punkten 3 b) och 2 kap. 7 § punkten 8 BTL ska i villkor anges ”de räntesatser och växelkurser som ska tillämpas, eller om referensräntesatser eller referensväxelkurser ska användas...”. Enligt artikel 44 och 9 § i nyssnämnda kapitel ska vidare betaltjänstleverantören ”meddela ändringar i ramavtalet samt i information och villkor som anges i 7 § minst två månader innan de ska börja tillämpas”. Det är enligt föreningen oklart i dagsläget om informationskraven för ”räntan” gäller för den ränta som *utgår på kontot* eller för ränta i *samband med betalningstransaktionen* som avses. Enligt föreningens uppfattning måste den sistnämnda tolkningen gälla. En annan tolkning skulle innebära att bestämmelsen om att ränteändringar ska meddelas minst två månader före ikraftträdandet gälla för *alla kontoslag* som omfattas av BTL. Om andra konton än rena transaktionskonton (definitionsmässigt ”betalkonto”) faller in under BTL i nyssnämnt avseende kommer det att innebära stora – och hittills helt oförutsedda – förändringar för instituten jämfört med idag. Detta eftersom räntan på såväl transaktionskonton som sparkonton för närvarande kan ändras med betydligt kortare varsel och anpassas till aktuell räntesituation på marknaden. Det är inte rimligt att direktivet och BTL på detta indirekta sätt ska omfatta institutens räntesättning. Jämförelse kan också göras med vad som gäller för kontokrediter och kontokort genom regleringen i konsumentkreditlagen. Enligt 13 § konsumentkreditlagen ska kreditgivaren informera konsumenterna om ränte- och avgiftsändringar ”senast när ändringen börjar gälla” genom till exempel annonsering i dagspress (jämför även vad som sägs i Finansinspektionens allmänna råd om inlåningskonton och tillhörande banktjänster, FFFS 2001:8, 9 §). Föreningen anser att det vore en orimlig tolkning och konsekvens av direktivet och BTL om institutens rätt att sätta

och meddela ändringar i räntesatsen för *inlåningskonton* vore mera begränsad än för kontokrediter.

Om föreningens tolkning ovan inte skulle gälla, dvs. att hänvisningen i aktuella artiklar i direktivet och BTL skulle få betydelse för villkoren för det underliggande kontot, anser föreningen att behovet av att tydligt avgränsa definitionen av ”betalkonto” ökar påtagligt.

Föreningen vill i detta sammanhang även hänvisa till det svar den 23 juli 2008 som Kommissionen lämnat till European Banking Federations PSD Expert Group beträffande tolkningen av ”betalkonto”. I denna skrivelse framhåller Kommissionen att en ”principles-based approach” måste tillämpas i detta avseende, dvs. att hänsyn måste tas till det bakomliggande syftet med ett konto samt de villkor som gäller för detta. Enligt uppgift har även PSDTG haft denna tolkning som utgångspunkt vid sina diskussioner rörande denna fråga.

Artikel 46, 67.3 och 75.1 i direktivet (2 kap. 11 §, 5 kap. 9 § tredje stycket och 7 kap 4-5 §§ i BTL) - initiering av betalningar

I flera artiklar i direktivet ställs skilda regler upp beroende på om betalningen ”initierats av betalaren” eller om den ”initierats av eller genom betalningsmottagaren”. Oklarhet har därvid uppstått om vad som gäller för kortbetalningar, då de flesta kortbetalningar i praktiken är initierade av betalaren genom betalningsmottagaren – dvs. av kortinnehavaren genom sälj företaget.

EU-kommissionen har på direkt fråga från den svenska bankbranschen förtydligat detta enligt följande. Begreppen ska vid tolkning av direktivet anses vara ömsesidigt uteslutande:

- ”Betalningar initierade av *betalaren*” avser transaktioner där betalningsordern skickas direkt från betalaren till dennes betaltjänstleverantör, t.ex. vanliga gireringar (credit transfers).
- ”Betalningar initierade av *betalningsmottagaren*” avser transaktioner där betalningsordern skickats av betalningsmottagaren på grundval av ett tidigare generellt medgivande från betalaren, t.ex. autogiro.
- ”Betalningar initierad *genom betalningsmottagaren*” avser transaktioner där betalningsordern initieras av betalaren genom betalningsmottagaren, t.ex. korttransaktioner.

Vidare bekräftar Kommissionen att följande artiklar och avsnitt i direktivet som endast avser "betalningar initierade av betalaren", därmed inte är tillämpliga för korttransaktioner:

- Artikel 46
- Första meningen i Artikel 67.3 (endast andra meningen tillämplig för kort)
- Artikel 75.1 (det är istället 75.2 som gäller för kort)

Se: http://ec.europa.eu/internal_market/payments/docs/framework/transposition/faq-2008_11_04_en.pdf, fråga och svar nr 135.

Detta innebär enligt föreningen att författningskommentarerna till det svenska lagförslaget bör förtydligas i följande avseenden, nämligen:

- att 2 kap. 11 § BTL inte gäller för kortbetalningar, dvs. ingen förhandsinformation om genomförandetid och avgifter behöver lämnas till kortinnehavaren i anslutning till en enskild kortbetalning. (Information i dessa avseenden lämnas till kortinnehavaren i ramavtalet samt i efterhand för den enskilda transaktionen, i enlighet med övriga bestämmelser i Kapitel 2 BTL)
- att i 5 kap. 9 § tredje stycket BTL gäller endast den andra meningen och inte den första meningen för kortbetalningar, dvs. det är endast inlösaren och inte kortutgivaren som ska se till att sälj företaget erhåller hela transaktionsbeloppet, samt
- att 7 kap. 4-5 §§ BTL inte är tillämpliga för kortbetalningar, med hänvisning till att 6-8 §§ istället ska tillämpas för kortbetalningar. Dessa bestämmelser handlar om ansvar för och rättelse av bristfälligt eller icke genomförda transaktioner.

Artikel 47.3 och 48.3 i direktivet (2 kap. 12 och 13 §§ BTL) – betalningsinformation på papper

Föreningen instämmer i princip i bedömningen i Finansinspektionens promemoria beträffande omsorgen om konsumenter som inte har tillgång till eller är komfortabla med internetbanker. Det är bra att kundens önskemål får styra och att det därmed inte är ett generellt krav på pappersinformation till kunder som inte efterfrågar detta eller redan valt bort möjligheten. Institutionen måste vara fria att avtala med kunderna om detta. Inspektionens förslag är således inte

orimligt balanserat mellan olika kunders behov och önskemål och att inte skapa onödiga kostnader för instituten.

Det vore dock högst olyckligt om direktivet och BTL leder till att betalningsprodukter *alltid* måste innehålla möjligheten att få betalningsinformation på papper. För att Sverige fortsättningsvis ska kunna vara i framkanten av införandet av elektroniska produkter är det viktigt att lagstiftningen inte inför krav på att information på papper alltid måste tillhandahållas. Även starka miljöskäl talar mot att stora mängder information måste lämnas på papper. Svenska institut strävar överhuvud efter att ta bort papper som kommunikationsmedel.

Bestämmelsen bör således inte gälla för de kunder som valt att hantera sina betalningar via en internetbank. Tanken kan inte heller vara att en kund ska ha rätt att avgiftsfritt få redovisning på *två sätt*, dvs. både på papper *och* elektroniskt.

För de kunder som sålunda avtalat om att erhålla information via elektroniskt medium (t.ex. via sin Internetbank) men sedan – under avtalstiden – anmäler önskemål om att erhålla information på papper, noterar föreningen att det då torde röra sig om sådan ”extra eller mer frekvent förekommande information” som i enlighet med artikel 32.2 institutet är oförhindrat att ta ut en extra avgift för. Om lagstiftaren inte skulle dela denna syn rörande tolkningen av artikel 32.3 och motsvarande 2 kap. 2 § BTL vill föreningen framhålla att avgiftsfriheten för kunden att erhålla information via papper i första hand måste gälla från och med den tidpunkt denne meddelar institutet om sitt nya önskemål.

Föreningen vill avslutningsvis framhålla att det är underligt att Sverige – som i många avseenden är i framkanten av den tekniska utvecklingen, inte minst vad avser bank via Internet – dock är en av mycket få medlemsstater som föreslår att detta undantag ska utnyttjas.

Artikel 49 i direktivet (2 kap. 15 § BTL) - växlingstransaktioner

Föreningen anser att det behövs ett förtydligande i författningskommentaren till 2 kap. 15 § BTL att bestämmelsen endast tar sikte på POS-transaktioner (Point-of-sale/köpstället). Av bestämmelsen framgår inte tydligt att det är en förutsättning för tillämpning av den att växlingstransaktionen sker i samband med köp/försäljning av vara eller tjänst, eller motsvarande.

Det förekommer idag vid betalning t.ex. via Internetbanken att betalaren godkänner en preliminär kurs och först senare kan den faktiska kursen redovisas. Om betalaren registrerar en betalning med framtida betalningsdatum är det inte möjligt att redovisa kursen förrän den dag som betalningen skickas. Bestämmelsen kan enligt föreningen således *inte* avse sådana förhållanden där ett *framtida betalningsdatum anges av betalaren*. Detta gäller när betalningens belopp anges i utländsk valuta och kontot som ska debiteras är i nationell valuta (SEK) och när betalningens belopp räknas ut genom att betalaren anger betalningens valutaslag, men beloppet genom att ange dess motvärde i SEK.

Artikel 52.3 i direktivet (2 kap. 16 § samt 3 kap. 2 § sista stycket BTL) – vidaredebitering av avgifter

I promemorian framhålls (sid. 83 f) att frågan om att eventuellt förbjuda eller begränsa rätten att ta ut en avgift (vidaredebitering till kunderna av vissa kostnader, så kallad ”surcharging”) enligt artikel 52.3 kräver ytterligare utredning, vilket enligt Finansinspektionen inte varit möjligt inom ramen för utredningsuppdraget. Något förslag läggs således inte fram. Föreningens grundsyn är att fri prissättning är en förutsättning för en sund konkurrensutsatt betalningsmarknad.

Artikel 54 och 66 i direktivet (4 kap. 1 § och 5 kap. 7 § BTL) – godkännande av betalningstransaktioner

Bankföreningen har ingen invändning mot den föreslagna lagtexten men vill framhålla att det i författningskommentaren till 5 kap. 7 § BTL görs ett påstående som inte är korrekt vad gäller godkännande av betalningsorder vid korttransaktioner.

I nämnda kommentar anges följande:

”Vid exempelvis korttransaktioner godkänns ordern vid försäljningstillfället genom att betalaren anger sin PIN-kod.”

Nämnda påstående kan läsas som att det bara finns *en form* för att godkänna en korttransaktion och det är genom att betalaren anger sin PIN-kod. Så är emellertid inte fallet.

Bankföreningen anser det därför viktigt att framhålla att en korttransaktion kan godkännas på ett antal olika sätt och att vilket eller vilka sätt som krävs för godkännande av en korttransaktion beror på i vilken miljö en korttransaktion görs. Betalaren har alltid att följa de anvisningar för godkännande av en korttransaktion som ges i respektive miljö.

Med miljö menas t.ex. försäljningsställe eller liknande med bemannad kassa och med eller utan terminal, obemannad terminal/automat, bankkontor och internet/postorder/telefonorder.

Godkännande kan exempelvis ges på något av följande sätt. Genom att betalare genom företerende av kort eller muntligen eller skriftligen lämnar kortinformation (kortnummer, giltighetstid, CVV2/CVC2), läsning av chip, läsning av magnetremsa, angivande av PIN-kod eller annan kod såsom säkerhetskod, angivande av lösenord, signering som kan vara kombinerat med legitimationskrav och godkännande muntligen, skriftligen eller genom knapptryckning. I vissa miljöer krävs en kombination av nämnda metoder för att en korttransaktion ska godkännas.

Artikel 58 och 60 i direktivet(4 kap. 5 § och 4 kap. 7 § BTL) – icke godkända transaktioner

1. Meddelande om icke godkända transaktioner eller felaktigt genomförda transaktioner (ur ett kortperspektiv)

Bankföreningen tillstyrker förslaget med nedanstående tillägg och förtydliganden.

Av direktivet och BTL framgår att betaltjänstanvändaren ska få rättelse av betaltjänstleverantören om användaren, när denne får kännedom om icke godkända eller felaktigt utförda betalningstransaktioner, underrättat sin leverantör utan onödigt dröjsmål och senast 13 månader efter debiteringsdagen.

Av utredningen (sid 126) framgår att anledningen till 13-månadersgränsen är att betaltjänstanvändare för vissa betalkonton endast tillhandahåller kontoutdrag en gång per år. Med tanke på detta bör användaren enligt utredningen åtminstone ha ytterligare en månad på sig att underrätta betaltjänstleverantören om eventuella felaktigheter.

Bankföreningen är av uppfattningen att lagstiftaren bör förtydliga vad som menas med uttrycket *utan onödigt dröjsmål* och i förarbetena precisera och göra tydligt att kunderna har en skyldighet

- *dels* att ta del av den information som leverantören tillhandahåller (antingen via skriftliga kontoutdrag, fakturering eller på annat sätt exempelvis via Internetbanken om parterna kommit överens om detta),
- *dels* att utan onödigt dröjsmål därefter underrätta leverantören om eventuella felaktigheter.

Ovanstående skulle i praktiken vid månadsvis(a) kontoutdrag/fakturering innebära att fristen för att underrätta leverantören om en felaktig transaktion inträffar i god tid innan den s.k. 13-månadersgränsen träder in. 13-månadersgränsen skulle därvid enligt Bankföreningen utgöra en form av yttersta preskriptionstid, varefter felaktiga transaktioner inte längre kan bestridas.

2. Återbetalning av icke godkända transaktioner före eller efter en utredning

Bankföreningen tillstyrker förslaget.

Bestämmelsen aktualiserar frågan om leverantören ska ha en skyldighet att återbetala en icke godkänd transaktion före eller efter en utredning av förhållandena i det enskilda fallet. Bankföreningen tillstyrker utredningens förslag, enligt vilket betaltjänstleverantören ska betala tillbaka beloppet för en icke godkänd transaktion till betalaren omedelbart efter en utredning, då leverantören kunnat avfärda eventuella misstankar om bedrägeri eller risk för annan brottslig verksamhet.

Kommissionen har den 6 oktober 2008 i en skrivelse till European Banking Federation uttalat att i de fall en leverantör redan vid en första anblick kan utesluta att kunden har förfarit bedrägligt, ska leverantören omedelbart återbetala beloppet ifråga. I de fall där det däremot föreligger en hög misstanke om bedrägeri ska leverantören få skälig tid för en utredning och slutligen i de fall som hamnar i grå zonen ska leverantören återbetala beloppet omedelbart och därefter genomföra en utredning, vilken kan resultera i att leverantören senare kan komma att återkräva beloppet ifråga från kunden.

Såsom Bankföreningen har tolkat Kommissionens uttalande, motsäger detta inte utredningens förslag om en utredningstid. Kommissionen har snarare förordat ett pragmatiskt förhållnings-sätt i denna fråga. Bankföreningen anser därför att det vore olämpligt att i lagstiftningen införa en generell skyldighet för leverantörerna att återbetala ett belopp innan en utredning av omständigheterna i det enskilda fallet har ägt rum. En sådan ordning skulle stå i strid med grundläggande principer om due diligence och sundhet i bedrivandet av bank- och finansie-ringsverksamheten, samt direkt motverka de problem som tas om hand i EU:s tredje penning-tvättsdirektiv vad avser motverkandet av penningtvätt och annan brottslig verksamhet.

Bankföreningen anser vidare att det inte är ändamålsenligt att fastställa en allmängiltig maxi-mal utredningstid, då förhållandena kan skilja sig åt från fall till fall. Om t.ex. en kortkund nekar till att ha godkänt en betalningstransaktion utreder institutet ärendet, vilket många gånger involverar fler parter än kortkundens eget institut. Utredningstiden varierar beroende på antal parter som är involverade och var i världen dessa andra parter har sin verksamhet. I promemorian förs ett resonemang om hur lång tid en utredning tar, från ett par minuter till ett par dagar. Dessa korta tider ser instituten som helt orealistiska. Ett ärende startar i många fall på ett bankkontor och skickas till en central utredningsgrupp som består av experter på rekla-mationshantering. En del ärenden är självklara hur de ska hanteras och kan ta kort tid att åt-gärda, medan andra kräver att kopia av betalningsmottagarens kvitto eller transaktionslogg måste rekvireras. Det kan innebära utredningstider på upp till flera veckor.

Det ligger dock i såväl leverantörens som kundens intresse att utredningen sker skyndsamt. Som framgår av promemorian är leverantörerna på en effektiv och konkurrensutsatt marknad måna om sitt anseende och önskar tillgodose kundernas önskemål så långt som möjligt. Det ligger således i sakens natur att leverantörerna självmant vill undvika långa utredningstider och istället inta en pragmatisk hållning och i uppenbara fall göra en återbetalning till kunden omedelbart innan en särskild utredning är genomförd.

Föreningen välkomnar således förslaget att lagstiftningen ger möjlighet för instituten att vänta med en utbetalning av ifrågasatt belopp till efter en genomförd utredning. Detta ger möjlighet att, i de undantagsfall då instituten ifrågasätter en kortkunds uppgifter, vänta med utbetalning tills utredningen visat att kortkunden ska gottgöras för beloppet. Om utredningen visar att kortkunden är bedräglig, är det oftast mycket svårt att få tillbaka ett redan utbetalt belopp.

Artikel 58-60 i direktivet (4 kap. 7 § BTL) – återbetalningar av icke auktoriserade autogirobetalningar

När det gäller reklamationer av icke auktoriserade *autogirobetalningar* så gäller de generella kommentarer som föreningen lämnat ovan under rubriken "2. Återbetalning av icke godkända transaktioner före eller efter en utredning". För att ytterligare visa hur realistiska de utredningstider som angivits är, finns anledning att kortfattat beskriva den autogiromodell som generellt används inom EU. För att kunna konstatera om det verkligen finns ett medgivande krävs att det papper som medgivandet ursprungligen tecknades på, tas fram. Vanligtvis finns medgivanden på papper arkiverade hos betalningsmottagaren. Det beror på att det är betalningsmottagaren som har avtal om autogiro med betalningsmottagarens bank. Betalningsmottagaren är genom detta avtal ålagd att hantera och arkivera medgivandet från betalaren. För att ta fram medgivanden krävs att betalarens bank kontaktar mottagarens bank, som kontaktar betalningsmottagaren. Denna ska då ta fram medgivandet och skicka till betalarens bank.

Bankföreningen anser mot denna bakgrund att det inte är sannolikt att instituten hinner genomföra den utredning som krävs inom den korta tid för skyndsam kontroll som anges i utredningens förslag (kapitel 6.6.2.1) och som framgår av EU-kommissionens uttalande i frågan. Istället är det föreningens uppfattning att den tid som institutet har till sitt förfogande måste anpassas från fall till fall på sätt som tidigare nämnts. Detta bör klargöras i propositionen.

Det bör i detta sammanhang nämnas att det föreligger en möjlighet för kunder att teckna elektroniska medgivanden via sin internetbank (och helt nyligen via betalningsmottagarens hemsida), men det rör sig dock ännu om väldigt små volymer i förhållande till det totala antalet skriftliga medgivanden (ca 1 % - se vidare avsnittet "*Behov av övergångsbestämmelser*" nedan).

Artikel 62-63 i direktivet (4 kap. 8-10 §§ BTL) – "rimligt belopp"

Vad beträffar skrivningen om "belopp som betalaren rimligen kunde ha förväntat sig" anser Bankföreningen att det kan komma att uppstå missförstånd hos betalarna om vilken rätt till

återbetalning som BTL ger. Det är viktigt att det framgår att det är reklamation av betalningen som avses och inte att betalaren kan reklamera varan eller tjänsten. Det föreligger också en osäkerhet kring hur betalarens bank ska kunna bedöma om ett belopp är orimligt eller inte och vilka krav som ska ställas på betalarna som har bevisbördan enligt föreslagen lydelse. Föreningen hemställer därför om att lagstiftaren i författningskommentaren ger en vägledning, t.ex. med angivande av några exempel på vad som avses med orimligt belopp med hänsyn till "tidigare utgiftsmönster, villkoren i ramavtalet och relevanta omständigheter".

Av lagförslaget framgår att betalarens betaltjänstleverantör även ska meddela betalaren till vilka instanser betalaren kan hänskjuta ärendet. Föreningen hemställer om ett förtydligande i propositionen om till vilka instanser betalaren kan hänskjuta ärenden till vid utebliven återbetalning av beloppet.

Återbetalningar vid betalningsmottagarens konkurs

Av lagförslaget framgår att betalaren har rätt till återbetalning av sin betaltjänstleverantör om villkoren enligt lagen är uppfyllda. Det är rimligt att betalarens betaltjänstleverantör kan kräva ersättning från betalningsmottagarens betaltjänstleverantör, som i sin tur kan vända sig till betalningsmottagaren för att återfå beloppet av denne. Föreningen anser att det är otydligt vad som gäller om betalningsmottagaren gått i konkurs och därför inte kan ersätta betaltjänstleverantören. Föreningen hemställer därför om att lagstiftaren i författningskommentaren ger en vägledning kring om betalare har rätt till återbetalning även om betalningsmottagaren försatts i konkurs.

Artiklarna 65 och 66 i direktivet (5 kap. 3-8 §§ BTL) – vägran att genomföra betalningsorder samt betalningsorders oåterkallelighet

Det finns olika skäl till att en betalorder inte kan genomföras omedelbart. En vanlig orsak är att kunden inte har tillräckliga medel på det konto som kunden anvisat för betalningen. I stället för att institutet då vägrar genomföra betalningen används ofta rutiner som innebär att institutet gör flera omförsök, antingen under samma dag eller under en följd av dagar. Eftersom kunden ofta själv uppmärksammar bristen eller får information via e-brev i sin internetbank kan betalningen/överföringen många gånger genomföras några dagar senare. När det gäller en

internetbetalning ges kunden möjlighet att ändra sin betalning, t.ex. genom att byta dragningskonto, flytta fram betalningsdagen eller att helt ta bort betalningen.

Bankföreningen har den bestämda uppfattningen att institutens omförsöksrutiner är uppskattade av kunderna eftersom kunderna får sina uppdrag bevakade och att de slipper omregistrera sina betalningar när det enbart är täckningskontrollen som har misslyckats. Vid betalningar via Privatgirot AB samt Plusgirot finns också möjlighet för varje bank att använda t.ex. Privatgirots rutin med kundpåminnelser per brev där Privatgirot anger den sista dag som kunden måste ha medel på sitt konto för att betalningsuppdraget inte ska återsändas.

I 5 kap. 5 § BTL anges att ”en betalningsorder för vilken genomförande har nekats inte anses ha tagits emot”. I 7 § anges vidare att ”När en betalningstransaktion initieras av eller genom betalningsmottagaren får betalaren inte återkalla betalningsordern efter att ha överfört ordern eller gett sitt godkännande att genomföra transaktionen till betalningsmottagaren”. Bankföreningen anser att det bör införas författningskommentarer till dessa bestämmelser som klargör att de inte hindrar en betaltjänstleverantör att ta emot betalningsordern för att göra förnyade uttagsförsök under förutsättning att en sådan rutin är beskriven i ramavtal resp. att information om detta lämnas vid enstaka betalningstransaktion. Skrivningarna i 7 § om kundens möjligheter att återkalla betalningsordern ska i sådana fall gälla inför varje nytt betalningsförsök.

Artikel 68 i direktivet (6 kap. 1 § BTL) - genomförandetid och valuteringsdag, tillämpningsområde

I 6 kap. 1 § första stycket BTL görs en avgränsning som ändrar omfattningen av för vilka valutorkapitlet är tillämpligt.

Av Artikel 68 i direktivet framgår att Titel IV, Avsnitt 2 (art. 68-73 = Kapitel 6 i BTL) om genomförandetid och valuteringsdag, är tillämpligt för:

- a. Alla euro-betalningar.
- b. Nationella betalningstransaktioner i den berörda medlemsstatens valuta – dvs. SEK-betalningar i Sverige.

- c. Betalningstransaktioner med endast en valutaväxling mellan euro och annan EES-valuta, om växlingen utförs i det land som ger ut valutan och – i det fall den är gränsöverskridande – endast om den gränsöverskridande betalningen görs i euro.

Enligt Bankföreningen har Finansinspektionen i promemorian – möjligtvis i en ambition att förenkla språket – förbisett dimensionen "in the currency of the Member State...concerned" (i *den berörda medlemsstatens valuta*).

Denna dimension innebär i princip att det för Sverige endast är betalningar där antingen SEK *eller* euro eller båda ingår, som omfattas (direkt tvingande, se tredje stycket i den nyssnämnda bestämmelsen).

Effekterna av detta förbiseende och konsekvenserna för betalningar framgår av bifogade bilaga.

Enligt föreningen vore det orimligt att en euro-SEK-betalning skickad i SEK, skulle omfattas om den kommer till Sverige från ett icke-euro-land, medan den inte skulle omfattas om den kommer från ett euro-land.

Bankföreningen hemställer således mot ovanstående bakgrund och vad som framgår av bilagan att 6 kap.1 § BTL ändras så att hänsyn tas till dimensionen "in the currency of the Member State...concerned".

Artikel 69 och 73 i direktivet (6 kap 2-4, 7 §§ BTL) – genomförandetid och valuteringsdag särskilt avseende kortbetalningar

Direktivet och lagförslaget tar inte hänsyn till hur olika betalningssystem är uppbyggda i praktiken. Detta leder till en oklarhet om hur reglerna inverkar på respektive betalningssystem. Särskilt för kortbetalningar är många av artiklarna i direktivet svårtolkade, vilket innebär en uppenbar risk för att anpassningarna till detta blir olikartade såväl mellan olika länder som mellan olika aktörer på marknaden. För att skapa en legal säkerhet för såväl befintliga som tillkommande leverantörer av kortbetalningstjänster, anser Bankföreningen att det krävs ytterligare förtydligande kommentarer till flera bestämmelser i BTL.

Direktivet uppmärksammar visserligen att det finns två huvudsakliga varianter för hur betalningsordern skapas och hur den når betalarens betaltjänstleverantör:

- betalningsordern initieras av betalaren som sänder den till sin betaltjänstleverantör, så som det går till vid vanliga gireringar (credit transfers)
- betalningsorden initieras av (autogiro) eller genom (kort) betalningsmottagaren, som sänder den till sin betaltjänstleverantör som i sin tur sänder den vidare till betalarens betaltjänstleverantör.

Efter det att betalningsordern mottagits av betalarens betaltjänstleverantör, så utförs betalningen för autogireringar på samma sätt som för andra gireringar. Pengar tas från betalarens konto av dennes betaltjänstleverantör, för att därefter skickas till betalningsmottagarens betaltjänstleverantör som sedan krediterar betalningsmottagarens konto med det överförda beloppet. Direktivet utgår uppenbart från att detta är det enda sättet att utföra betalningen. Med en sådan modell som utgångspunkt blir det naturligt att tala om genomförandetid som tiden från det att betalarens betaltjänstleverantör mottagit betalningsordern (artikel 64) tills dess att pengarna finns tillgängliga för betalningsmottagaren (artikel 69 och 73).

En kortbetalning går dock inte till på det sätt som direktivet och BTL förutsätter. Efter att en betalningsorder initierats av kortinnehavaren i butiken, som skickat den till sin inlösare, som i sin tur vidarebefordrat den till kortutgivaren, sker faktiskt inte en utan tre av varandra oberoende betalningar:

1. Mellan inlösaren (betaltjänstleverantör) och butiken (betalningsmottagare),
2. Mellan kortutgivaren och inlösaren (bägge betaltjänstleverantörer),
3. Mellan kortinnehavaren (betalare) och kortutgivaren (betaltjänstleverantör)

För en korttransaktion sker dessa tre betalningar/avvecklingar parallellt – inte i serie som för alla andra betalningar – och kan ske i vilken ordning som helst. Utförandetiden i varje del styrs av avtal mellan de parter som är involverade i respektive moment ovan. Dessa tre avtalsförhållanden har ingen inbördes relation eller beroenden. Eller med andra ord:

1. I avtalet mellan inlösare och butik regleras hur snart efter inskickad betalningsorder (dvs. dagsavslut – en ”bunt” av kortbetalningar i kortterminalen) som butiken får betalt.

2. Hur snart efter överföringen av betalningsordern (dvs. clearingtransaktionen) som kortutgivaren betalar inlösaren regleras antingen av regelverk i nätverken för clearing och settlement, eller av bilaterala avtal mellan betaltjänstleverantörerna.
3. Hur snart kortkundens konto eller reskontra debiteras kortköpet av kortutgivaren regleras av kortvillkoren. Normalt sker debiteringen samma dag som betalningsordern (clearingtransaktionen) inkommer till kortutgivaren. Men när det handlar om betal- och kreditkort så sker kortinnehavarens faktiska erläggande av pengar betydligt senare.

Ett annat sätt att förstå betalningsflödet i en korttransaktion är att kortbetalningar har betydligt mera gemensamt med checkbetalningar – som dock är undantagna enligt direktivet – än med gireringar och autogireringar. Precis som vid en checkbetalning överförs i varje moment snarare en skuldsedel än en betalningsorder. När butiken överlämnar sin fordran på den betalande kunden - checkutställaren respektive kortinnehavaren - till sin bank är butiken primärt intresserad av hur snart medel finns på butikens konto, och är ointresserad av hur lång tid det tar för institutet att inkassera denna fordran från betalarens bank.

Det vanligast förekommande händelseförloppet för en domestik korttransaktion i Sverige idag torde vara att butiken får betalt dagen efter köpet av varor eller tjänster i butiken, och att det är samma dag (dagen efter köpet) som debitering sker på kortinnehavarens konto. Och att det dröjer ytterligare en dag (två dagar efter köpet) innan avveckling sker mellan inlösare och utgivare. Att därför försöka applicera artikel 69 och motsvarande bestämmelser i BTL på den ovan beskrivna verkligheten är enligt föreningen i det närmaste ogörligt.

Artikel 69.1 (6 kap. 2 § BTL) handlar om hur snabbt medel överförs mellan de två betaltjänstleverantörerna. För andra – seriella – betalningar har denna överföringstid en direkt inverkan på innehållet i de betalningstjänster som betalaren respektive betalningsmottagaren köper av sina respektive betalningsleverantörer, då detta är en del av genomförandet av dessa tjänster. För en kortbetalning blir, som beskrivits ovan, detta flöde endast en fråga om en avveckling mellan två betaltjänstleverantörer för deras egen räkning – då det helt saknas samband mellan detta och genomförandet av butikens respektive kortinnehavarens betaltjänster. Den överföring som avses i artikel 69.1 kommer alltså för en kortbetalning att falla utanför direktivets räckvidd i enlighet med undantaget i artikel 3(m). Därigenom bör enligt föreningen egentligen

hela artikel 69 anses vara icke tillämplig för kortbetalningar, eftersom artikel 69.2 och 69.3 utgör påbyggnad respektive undantag från huvudregeln i artikel 69.1.

I artikel 69.2 och 73.1 (6 kap. 3 § samt 7 § första stycket BTL) sägs att betalningsmottagarens betaltjänstleverantör ska göra beloppet tillgängligt för betalningsmottagaren *efter* det att leverantören mottagit medlen från betalarens betaltjänstleverantör. Som framgår ovan, sker hos inlösaren ingen sådan avstämning av från vilka kortutgivare betalning skett innan inlösaren betalar ut totalbeloppet för ett dagsavslut till butiken. Ett sådant förfarande skulle kräva stora investeringar i system och rutiner för inlösarna, med dyrare inlösentjänster för butikerna som följd. Dessutom skulle det rent praktiskt innebära en försämring för butiken som dels skulle få ersättningen för ett dagsavslut utspritt på flera utbetalningar under flera dagar, samt en, i förhållande till den vanligaste genomförandetiden på den svenska marknaden, senare ersättning än idag.

Artikel 69.3 (6 kap. 4 § BTL) betraktas som *Lex Specialis* i förhållande till artikel 69.1 för betalningar som initierats av eller via betalningsmottagaren, dvs. autogiro och kort. Det bör noteras att här regleras överföring av betalningsordern (clearing), inte som i 69.1 och 69.2 överföringen av medel (settlement). Här framgår att betalningsmottagaren och dennes betaltjänstleverantör ska avtala om överföringstiden för en betalningsorder. Detta är logiskt för en seriell betalning som autogiro, då denna överföringstid blir en del av betalningstjänsten. Men för butiken som tar emot kortbetalningar är denna överföringstid ointressant, eftersom den inte påverkar när butiken får betalt. Artikel 69.3 ställer således krav på att en för butiken totalt irrelevant bestämmelse införs i butikens inlösenavtal.

EU-kommissionen har vid flera tillfällen tagit del av denna tolkning och bekräftat branschens uppfattning att avtalsfrihet ska råda mellan sälj företaget och dess inlösare om tiden för utbetalning. Man måste vidare förstå detta som att avtalet ska tala om för sälj företaget hur snart utbetalning till detta sker, och inte hur snart inlösaren skickar vidare sin fordran till nästa part.

Bankföreningen slutsats och kompletteringsförslag:

Bankföreningen tillstyrker förslaget i promemorian med särskilt beaktande av de författningskommentarer som gjorts i anslutning till 6 kap. 2-4 §§ BTL. Inspektionen har satt sig väl in i

detta komplexa sammanhang och förklarar tydligt i kommentaren till 6 kap. 3 § BTL att det råder full avtalsfrihet om utbetalningsdag mellan parterna i ett kortinlösenavtal och att detta avtalas i förhållande till inlösarens mottagande av betalningsordern från sälj företaget. Dock saknas en referens till denna avtalsfrihet i kommentaren till 6 kap. 7 § BTL som reglerar valuteringsdag. I och med att det råder full avtalsfrihet om utbetalningsdag vore det inte konsekvent att koppla valuteringsdagen för kortinlösen till något annat än den avtalade utbetalningsdagen. Inlösaren får ersättning vid olika dagar för de olika kortköp som ingår i en och samma utbetalning till sälj företaget.

Bankföreningen hemställer därför om följande komplettering (se kurs.) av författningskommentaren till 6 kap. 7 § BTL:

”Enligt bestämmelsens första stycke är valuteringsdagen för kreditering av betalningsmottagarens konto senast den bankdag då transaktionens belopp krediteras mottagarens betaltjänstleverantörs konto. *För kortinlösen är valuteringsdagen senast den bankdag då utbetalning sker till sälj företaget, i enlighet med att det är öppet för parterna att avtala om utbetalningsdag, se kommentar till 3 §.*”

Artikel 70 i direktivet (6 kap. 5 § BTL) – betalningsmottagaren saknar betalkonto hos betaltjänstleverantören

Om en betalningsmottagare inte har något betalkonto hos den betaltjänstleverantör som tar emot en betalning ska denne göra medlen tillgängliga för mottagaren inom en dag enligt 6 kap. 5 § BTL. Det enda fall som synes relevant är då mottagaren ska få medel via en betalningsavi. Utbetalningsavier är dock uttryckligen undantagna enligt 1 kap. 4 § punkten 1 i BTL (artikel 3 g vii). Frågan är således vilken situation som bestämmelsen är tänkt att reglera om utbetalningsavier inte omfattas. Om det är så att lagstiftaren menar att vad gäller genomförandetider så ska de ändå tillämpas på en utbetalning via avi, så anser föreningen att en dag är alltför kort tid med hänsyn till att normal postgång kräver mer än en dag. Föreningen hemställer därför om ett förtydligande i författningskommentaren att bestämmelsen inte avser utbetalning via utbetalningsavi eller motsvarande.

Artikel 71 i direktivet (6 kap. 6 § BTL) – kontantinsättningar på ett betalkonto

Enligt rubricerade bestämmelse ska betaltjänstleverantören, om konsumenten sätter in kontanter på ett betalkonto, se till att beloppet görs tillgängligt och valutas snarast efter den tidpunkt medlen togs emot (för icke konsument senast nästföljande bankdag).

Bankföreningen vill framhålla att i vissa fall måste tid ges till uppräknings av sedlar och mynt innan insättningen kan utföras. Uppräknings av sedlar och mynt är en egen banktjänst som inte omfattas av BTL. Dagskassar, insamlade eller sparade kontanter kan i vissa fall avse stora mängder sedlar och mynt. Först när dessa är kontrollräknade kan inbetalning på ett betalkonto genomföras. Enligt föreningens uppfattning ligger det i sakens natur att större mängder sedlar och mynt därför inte kan anses mottagna av institutet i BTL:s mening förrän uppräknings är avslutad. Föreningen hemställer om en bekräftelse av detta i propositionen.

Artikel 73 (6 kap. 7 § BTL) - transaktioner med förutbestämd utbetalningsdag

Instituten har sedan många år ett etablerat regelverk beslutat i Bankföreningen för hur betalningar med framtida fastställd utbetalningsdag på ett säkert sätt ska levereras i rätt tid. Med rätt tid avses att dessa betalningar ska vara betalningsmottagaren tillhanda direkt på överenskommen utbetalningsdag kl. 00.01. Betalningar med framtida fastställd utbetalningsdag kan vara av olika typ t.ex. lön, pension eller studiestöd. Gemensamt för dessa betalningstyper är att de vanligen är av samhällsviktig karaktär och står för en övervägande majoritet av det totala transaktionsflödet via Bankföreningens dataclearingsystem. De utförs via betalprodukter i instituten som är uppbyggda för att tillgodose såväl betalningsavsändarens som betalningsmottagarens intresse av att betalningen kommer fram omedelbart vid dygnsskiftet till rätt dag, alltså varken för sent eller för tidigt. Det bankgemensamma regelverket möjliggör denna funktionalitet. Betalningsmottagarens bank krediteras normalt dessa transaktioner i den sista avvecklingen dagen före det att beloppet krediteras betalningsmottagaren kl. 00.01. Denna framförhållning är nödvändig dels för att det inte finns någon avveckling tillgänglig under natten då Riksbankens betalnings- och avvecklingssystem, RIX, håller stängt, dels för att den stora mängd transaktioner som detta rör vissa dagar på ett säkert sätt ska kunna hanteras av betalningsmottagarens bank och hinna bokföras på betalningsmottagarens konto i rätt tid.

Artikel 73 i direktivet uttrycker att en betalning ska krediteras betalningsmottagarens konto omgående samma dag som betalningsmottagarens bank krediteras betalningsbeloppet. En strikt efterlevnad av denna artikel skulle innebära att kreditering av betalningsmottagarens konto inte skulle ske förrän en bit in på förmiddagen på lönedagen, alltså ca 8-10 timmar senare än enligt dagens rutiner. Detta skulle alltså innebära en avsevärd försämring för betalningsmottagaren jämfört med nuvarande utförande. Dessutom skulle avvikelse från dagens rutiner innebära kostnader för omställning av institutens system.

Bankföreningen hemställer mot denna bakgrund att BTL tillfogas skrivningar, eller tolkningsanvisningar, som möjliggör att nuvarande rutiner för betalningar med framtida fastställd utbetalningsdag kan bibehållas. Föreningen utvecklar gärna motiveringarna för denna angelägna hemställan vid ett separat möte. Ett brett stöd i denna sak kommer även att kunna påvisas från såväl representanter för typiska betalningsavsändare som betalningsmottagare, t.ex. arbetsgi- var- och arbetstagarorganisationer.

Artikel 79 i direktivet (7 kap. 13 § BTL) – dataskydd

Av artikel 79 i direktivet framgår att medlemsstaterna ska tillåta betalningssystem och betal- tjänstleverantörer att behandla personuppgifter när det är nödvändigt för att förebygga, under- söka och avslöja betalningsbedrägerier. Det noteras att det ska ske enligt dataskyddsdirektivet. I promemorians lagförslag anges endast att för denna behandling ska personuppgiftslagen tillämpas. Det framgår inte av promemorian att det är en skyldighet för medlemsstaterna att tillåta behandling i syfte att motverka bedrägerier och det förs heller inget resonemang om förutsättningarna för en sådan behandling i Sverige.

Enligt föreningens uppfattning måste det av det kommande lagförslaget och dess förarbeten framgå att det finns en skyldighet för medlemsstaterna att tillåta betalningssystem och betal- tjänstleverantörer att behandla personuppgifter för att motverka bedrägerier. Eftersom en så- dan behandling kan anses omfatta behandling av uppgifter om misstänkt brottslighet bör det i den kommande propositionen erinras om det förbud som finns i 21 § personuppgiftslagen (PuL) för annan än statlig myndighet att behandla sådana uppgifter. Samtidigt måste det framhållas att Datainspektionen enligt samma lag kan meddela föreskrifter om undantag från detta förbud. Genom utnyttjande av denna möjlighet kan Sverige uppfylla syftet med direkti-

vets artikel 79. I föreskrifter eller beslut om undantag kan inspektionen meddela de förutsättningar som bör gälla för att behandlingen ska vara i överensstämmelse med PuL i övrigt. Föreningen vill här erinra om det resonemang som regeringen för i proposition 2008/09:70 om genomförande av tredje penningtvättsdirektivet (s. 136-142) om behandlingen av personuppgifter för kontroll av utlandsbetalningar mot OFAC-listan. Inspektionen har här beviljat undantag från förbudet och medgett att instituten utför den nämnda kontrollen. I propositionen anför regeringen att frågan om [framtida] kontroller får hanteras av Datainspektionen enligt den ordning som finns i dag. Motsvarande resonemang skulle kunna föras i detta sammanhang. Ett andra alternativ är att det i lagen anges att betalningssystem och betaltjänstleverantörer får behandla personuppgifter när det är nödvändigt för att förebygga, undersöka och avslöja betalningsbedrägerier och att Datainspektionen bemyndigas att meddela föreskrifter om detta.

Bankföreningen vill i detta sammanhang åberopa det motsvarande finska lagförslaget till genomförande av direktivet. I 86 § i förslaget till betaltjänstlag föreslås följande bestämmelse:

”En tjänsteleverantör får dock utan hinder av 11 § i personuppgiftslagen till en annan tjänsteleverantör överlåta och annars behandla uppgifter om misstänkta och genomförda brott mot sin betaltjänstverksamhet, om behandlingen av uppgifter behövs för att förhindra eller utreda brott som gäller betaltjänsterna.”

Bankföreningen hemställer att motsvarande tydliga bestämmelse även införs i BTL.

Behov av övergångsbestämmelser

Några särskilda övergångsbestämmelser föreslås inte i BTL. Bankföreningen anser att frågan om fortsatt giltighet för redan ingångna ramavtal om betalningstjänster liksom autogiromedgivanden är mycket viktig.

a) Behov av övergångsbestämmelser för redan ingångna företagsavtal

BTL innehåller till stor del bestämmelser som typiskt sett är avsedda att tillgodose konsumenters intressen. I relation till företagskunder ges därför uttryckliga möjligheter att avtala bort vissa bestämmelser, vilket kan förväntas komma att utnyttjas av instituten. Uppskattningsvis kommer flera miljoner avtal att påverkas av bestämmelserna i BTL. Detta innebär att institu-

ten måste lägga ner ett enormt administrativt arbete på att avtala om att vissa bestämmelser i BTL *inte* ska gälla i samband med lagens ikraftträdande, något som blir mycket kostsamt och i många fall kan antas störa kundrelationerna. Detta är ett förhållande som lagstiftaren måste uppmärksamma och åtgärda genom en övergångsbestämmelse som uttryckligen gör det möjligt för instituten att lättare hantera den avtalsändringsprocess med befintliga företagskunder som föreskrivs i BTL.

I promemorian förelås att s.k. mikroföretag inte ska likställas med konsumenter vilket Bankföreningen tillstyrker, se ovan. Effekten av BTL torde emellertid vara den att *alla* företag kommer att åtnjuta konsumentskydd så länge parterna inte valt att avtala bort de delar som medges enligt lagen. Mot bakgrund av den hållning som tas i mikroföretagsfrågan kan det antas att denna effekt inte var avsedd. Det förtjänar också att nämnas att många kunder ofta har kontakt med flera banker för olika delar av sin verksamhet. Det innebär att det för kunderna kommer att upplevas som betungande att tvingas ta ställning till och underteckna en mängd nya/ändrade avtalsvillkor med flera banker.

BTL innehåller en regel i 2 kap. 9 § som medger att institutet gör avtalsändringar genom att kunden ska anses ha godkänt föreslagna ändringar om kunden inte uttryckligen meddelar att ändringarna ej godkänns, en form av negativ avtalsbindning. Detta gäller dock endast under förutsättning att det befintliga ramavtalet innehåller en klausul som medger detta. Det är föreningens uppfattning att en betydande andel av befintliga kundavtal inte innehåller en sådan ändringsklausul.

Mot bakgrund av det ovan anförda föreslår därför Bankföreningen att en övergångsbestämmelse tillfogas i lagen med följande innehåll.

”Ramavtal som ingåtts före lagens ikraftträdande får under en övergångsperiod om 2 år ändras i enlighet med 1 kap. 8 § genom den ordning som föreslås i 2 kap. 9 § utan att avtalet innehåller en klausul med den innebörd som framgår av 2 kap. 7 § fjärde stycket 22.”

Syftet med en sådan övergångsregel är att underlätta institutens process att i enlighet med direktivets intentioner avtala med kunder som inte är konsumenter om de avvikelser som lagen medger. Eftersom det hela tiden varit lagstiftarens avsikt att parterna ska kunna komma

överens om avvikelser från vissa särskilt angivna regler, synes det vara en god och samhälls-ekonomiskt effektiv ordning att också underlätta för marknadens parter att göra just sådana överenskommelser.

Stöd för en sådan ordning anser föreningen kan hämtas i det bakomliggande syftet i artikel 44 att kunden anses ha godkänt de nya villkoren om denne ”inte före den dag då de föreslagits träda i kraft underrättar betaltjänstleverantören om att han inte godkänner dem”. En annan ordning skulle medföra avsevärda kostnader för instituten, liksom för kunderna som både direkt och indirekt skulle drabbas av kostnadsökningar.

Föreningen noterar i detta sammanhang att konsumentavtalen torde kunna kompletteras med nya villkor på motsvarande sätt med stöd av artikel 44, dock saknas skäl att införa en liknande övergångsregel.

b) Behov av ett klargörande uttalande i propositionen att redan ingångna autogiromedgivanden gäller

I BGC finns f.n. cirka 20 miljoner autogiromedgivanden registrerade. Det torde inte vara rimligt att alla dessa medgivanden måste skrivas om och nya underskrifter inhämtas av kunderna. Bankföreningen anser att redan ingångna autogiromedgivanden ska gälla även efter den nya lagens ikraftträdande och att varken direktivet eller BTL kräver att dessa behöver kompletteras med nya villkor och underskrifter. För att dock åstadkomma en absolut klarhet i denna viktiga fråga anser föreningen att propositionen bör tillfogas skrivningar som klargör att redan ingångna autogiromedgivanden gäller utan att några ytterligare åtgärder behöver vidtas.

Information om nya villkor via internetbanken

Bankföreningen har ovan framhållit att konsumentavtalen ska kompletteras med nya villkor för betaltjänster till följd av BTL. Föreningen vill framhålla att den ser det som naturligt att kunderna, för det fall de har ett gällande avtal om bank på Internet, informeras om de nya villkoren via denna distributionskanal och inte via pappersutskick. En annan ordning vore mycket kostsam för såväl instituten som kunderna och heller inte i linje med miljöaspekter.

Artikel 61 – Justitiedepartementets utredning om betalarens ansvar för icke auktoriserade betalningstransaktioner

Justitiedepartementets utredning rörande artikel 61 i direktivet har *ännu inte offentliggjorts* och remitterats till Bankföreningen. Föreningen förbehåller sig därför, då artikel 61 i hög grad påverkar andra bestämmelser i BTL, rätten att senare få lämna kompletterande synpunkter på lagens utformning.

Behov av kommande samråd rörande den närmare utformning av lagen

Bankföreningen har ovan förtecknat de viktigaste synpunkterna på Finansinspektionens promemoria och avser att senare lämna ett yttrande över Justitiedepartementet kommande betydelsefulla departementspromemoria. Föreningen har i yttrandet pekat på ett antal mycket viktiga principfrågor kring hur olika betalprodukter kommer att påverkas beroende av hur det slutliga lagförslaget utformas. Föreningen vill understryka att det är angeläget att föreningen och Finansdepartementet har en samsyn kring hur lagstiftningen ska utformas närmare och därmed ytterst hur direktivet ska tolkas. Föreningen ser därför gärna att ett samråd kring den kommande lagstiftningen sker under våren 2009.

SVENSKA BANKFÖRENINGEN

Dess styrelse

Ulla Lundquist

Lars Rutberg

Bankföreningens remissyttrande 2008-12-29 över Finansinspektionens promemoria

”Genomförande av betaltjänstdirektivet”

Till följd av skrivningen i 6 kap. 1 § BTL skulle t.ex. följande betalningar **felaktigt** omfattas:

- en SEK-SEK-betalning i *Belgien* omfattas **inte** av direktivet (varken i svensk eller belgisk lagstiftning)
- en SEK-GBP-betalning eller en GBP-SEK-betalning omfattas **inte** av PSD (oavsett var den utförs)
- en GBP-euro-betalning eller en euro-GBP-betalning som utförs i *Sverige* omfattas **inte** av PSD (varken i svensk, brittisk eller någon annan lagstiftning).

Utelämnandet av ”i den berörda medlemsstatens valuta” får helt oförutsedda och inte alls avsedda effekter, särskilt i kombination med andra styckets krav på att transaktionen ska utföras i ett land utanför EMU-området för att vara tillämplig vid valutakonvertering. Den föreslagna lagstiftningen skulle nämligen t.ex. leda till att:

- en euro-SEK-betalning från Belgien till Sverige som först växlas i Belgien och sedan skickas i SEK **inte** omfattas, vilket är i enlighet med direktivet
- en euro-SEK-betalning från UK till Sverige som först växlas i UK och sedan skickas i SEK **skulle omfattas**, vilket strider mot direktivet
- en euro-SEK-betalning från Belgien till Sverige som först skickas i EUR och sedan växlas i Sverige **skulle omfattas**, vilket strider mot direktivet.